

**Conf. univ. dr. Cristian Ștefan Liușnea,
Facultatea de Educație Fizică și Sport,
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați**

ASPECTE MAI PUȚIN CUNOSCUTE DESPRE ORIGINEA JOCURILOR OLIMPICE MODERNE

Abstract: *In this paper we set out to talk about lesser-known issues regarding the efforts of Pierre de Coubertin's predecessors, who brought the ancient Olympic ideal back to the present, managed to organize the Olympic Games, considered by specialists to be pre-Modern. We return to the Evangelos Zappa, of which I have written before, with the Pre-Olympic Games (1859, 1870, 1875, 1888-1889), but we also speak of the poet Panagiotis Soustos, who supported him in his endeavors, then of Demetrios Vikelas and, not lastly, by the English physician William Penny Brookes, who succeeded in creating the National Olympian Association and organizing the Shropshire Olympic Games (1861).*

Thus, the study aims at a careful analysis of the historical premises and conditions, which made possible the revival of an ancient ideal, at the level of the 19th century, as well as a moral reparation in favor of those who, unjustly, were forgotten for a long time. Pierre de Coubertin's success in reviving the Modern Olympics in 1896.

Keywords: *Evangelos Zappa, William Penny Brookes, Pre-Olympic Games, Demetrios Vikelas, Panagiotis Soustos.*

Fascinația pe care au avut-o românii¹ pentru civilizația greacă, fundament, mai târziu, pentru civilizația europeană, explică de ce lumea modernă se gândea încă la Olympia², acea „icoană a unității și apărării

---

1. Ulterior, românii au creat *Colloseum*-ul – pentru lupte barbare/violente între oameni și între oameni și animale, condamnate de creștini, ce vor cădea și ei victime în arenă. Așa se explică de ce au fost uitate competițiile sportive din lumea greacă.

2. Districtul Elis, în partea de Nord-Vest a Peloponezului. Redescoperită în 1766 de englezul Richard Chandler. Guvernul german a susținut financiar cercetările arheologice, până în 1875.

elenice de rivalități și de admirație pentru trupul uman³, reflectate în întreceri corecte (în cadrul unor jocuri ce presupuneau competiție – *agones*)⁴. Jocurile antice erau integrate cultural în practicile religioase (onorau zeii și moartea prin sacrificii, procesiuni etc.), fiind organizate în preajma templelor sau a sanctuarelor, timp de doisprezece secole fără întrerupere. Grecii au stabilit că perioada de desfășurare a Jocurilor trebuia să fie și o perioadă de pace.

Renașterea Jocurilor antice în perioada modernă, disociate de celebrările religioase sau evenimentele politice, viza de fapt idealul olimpic – noile jocuri trebuind să unească tinerii din toată lumea prin frumusețea corpului, a minții și a moralității. Acestea urmau să fie autonome față de religie și politică, să aibă propriul calendar de organizare (caracterizat prin periodicitate) și aveau ca scop să promoveze noblețea rivalității sportive, *fair-play*-ul, precum și valorile umaniste.⁵ În timp, jocurile moderne vor adopta și ele un ritual și un limbaj simbolic (flacăra olimpică, steagul ș. a.), care vor fi raportate la aceste idealuri, unul fiind cel de viață înaltă, ce atinge perfecțiunea, ce implică calități morale, propulsându-l pe cel ce se ridică la acest standard în elita socială⁶. Jocurile Olimpice vor schimba paradigma și vor promova modele etice în lumea contemporană, impunând o educație bazată pe cultivarea efortului și a corpului dezvoltat armonios⁷.

Este știut faptul că grecii antici acordau mai multă atenție stilului decât recordurilor măsurabile și ne amintim de faimosul concept *ka-*

3. Dariusz SŁAPEK, *Sport i widowiska w świecie antycznym* (Sport and spectacles in the ancient world), Wydawnictwo Homini Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Krakow, 2010, p. 576.

4. Acestea se desfășurau sub forma unor festivaluri publice. Marlena WYSKOK & Małgorzata BRONIKOWSKA, „Sport and Politics in Archaic Greece”, în: *The International Journal of the History of Sport*, 35, 2018 14, pp. 1476 și urm.

5. Jan LIS, Tadeusz OLSZANSKI, „Fair Play”, în: *Fair Play*, ed. Kajetan HADZELEK, Magdalena REJŃ, Halina ZDEBSKA – BIZIEWSKA, Ryszard ZUKOWSKI, Wydawnictwo FALL, Warsaw, 2016, p. 27.

6. Norbert MÜLLER (coord), *Pierre de Coubertin. Textes choisis*, I, *Révélation*, Weidman, Zürich, Hildesheim, New York, 1986, p. 20.

7. Norbert MÜLLER (coord), *Pierre de Coubertin, Textes choisis*, II, *Olympism*, Comité International Olympique, Weidman, Zürich, Hildesheim, New York, 1986, p. 15.

lokagathia – ce face trimitere la idealul de frumusețe și virtute, care va fi idealul jocurilor⁸. Acest concept, alături de cel de *aretè*, definea personalitatea umană, omul în armonie cu mintea și corpul său, educația incluzând nu doar cititul, scrierea și muzica, ci și exercițiile realizate sub supravegherea unui supervizor – *paidotribes*.

Despre Evanghelie Zappa (1800-1865)⁹, boierul aromân¹⁰ de la Broșteni, primul care a avut ideea renașterii tradiției Olimpismului grec antic¹¹ în spațiul elen, fiind inițiatorul jocurilor, pe care specialiștii le-au numit, în raport cu prima Olimpiadă modernă acceptată – Jocurile Preolimpice sau Pelenice (cu cele patru ediții: 1859, 1870, 1875, 1888-1889)¹² am mai scris, dar revenim cu amănunte legate de acesta. Astfel, se știu puține lucruri despre moșia de la Broșteni, nu departe de Urziceni¹³, cu

8. J. LIS, T. OLSZANSKI, „Fair Play”, p. 25

9. Cristian Ștefan LIUȘNEA, *Istoria educației fizice și a olimpismului*, Editura Europus, Galați, 2014, pp. 149-153; Cristian Ștefan LIUȘNEA, „Evanghelie Zappa – un filantrop și un precursor al Jocurilor Olimpice moderne”, în: *Teologie și Educație la Dunărea de Jos*, XVIII, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2020, pp. 234-242.

10. Criticat pentru modul în care ar fi făcut averea, de către arendași români din capitală, Evanghelie Zappa le dă un răspuns public, în „Vestitorul românesc”, afirmând că „a iubit și îi iubește pe greci”, după cum îi respectă și îi iubește pe români, „pe a căror Țară” a adoptat-o „ca pe a doua Patrie”. Evanghelie ZAPA, „Proclamație”, în: *Vestitorul românesc*, Gazetă semi-oficială, an XVII, 13 august 1852, p. 64.

11. Mai multe familii aromâne au făcut donații în acea perioadă pentru Grecia – cum ar fi: Sina, Toșița, Averoff, Sturnani pentru Observatorul Astronomic, Academia de Belle Arte, Institutul Politehnic, Școala Militară, Academia Navală, Stadionul de Marmură Albă etc., Vasile DIMACA, „Mereu divizați. Personalități ale aromânilor”, în: *Realități și controverse din viața aromânilor*, Ex Ponto, Constanța, 2016, p. 62.

12. Există destui autori care, privind lucrurile în ansamblu, reduc la maxim contribuția lui Evanghelie Zappa la renașterea jocurilor sportive, văzând mai cu seamă celelalte activități, cum ar fi expoziția agro-industrială. David C. YOUNG, *The Modern Olympics. A struggle for Revival*, John Hopkins University Press, Baltimore, 1996, pp. 18, 43, 47, 64-65.

13. Se mai păstrează o latură a incintei la vest, pe o lungime de cca 100 m, cu funcțiile anexe ale gospodăriei, ce cuprindea intrarea, bucătăriile, dependențele adosate zidului. Liviu BRĂTULEANU, „Cuhnia de la Broșteni. O particularitate în boltirea monumentelor istorice din Țara Românească”, în: *Buletinul Comisiei Monumentelor istorice*, București, 1995, p. 17.

„conacul Vanghele“¹⁴, în afară de relatarea lui Dimitrie Bolintineanu, din 1859, conform căreia Domnitorul Al. Ioan Cuza ar fi rămas o noapte, în drumul său spre Istanbul într-o „casa mare, îngrădită cu ziduri, o grădină cu fructe și florile cele mai plăcute!, un lăcaș renumit prin părțile locului!“¹⁵

Demersurile lui Evanghelie Zappa legate de nașterea Jocurilor Olimpice moderne¹⁶ au fost umbrite, aproape un secol, mai întâi de cele ale lui Penny William Brookes¹⁷, apoi de cele ale baronului francez Pierre de Coubertin¹⁸, și de scandalul iscat la moartea vărului moștenitor al boierului, în 1891, care a mers atât de departe încât a condus la ruperea relațiilor diplomatice dintre Grecia și Mica Românie, deoarece, acesta neavând moștenitori, ar fi trebuit să lase totul Consulatului grec, adică statului elen¹⁹. Este vorba de testamentul său, redactat în anul 1860, când avea deja 60 de ani, prin care lăsa vărului său întreaga avere²⁰, cu condiția să dea, printre altele, 1.500 de galbeni Comisiunii Olimpicii și să clădească stabilimentul Olimpicii (Zappeionul)²¹.

În același timp, pentru că alături de Evanghelie Zappa au existat și alte demersuri de a relua Jocurile Olimpice grecești antice, (tabel 1), ne

14. De la numele proprietarului Evanghelie. Liviu BRĂTULEANU, „Cuhnia de la Broșteni...“, p. 16.

15. Dimitrie BOLINTINEANU, „Călătoria Domnitorului Principatelor Unite la Constantinopol“, în: *Călătorii*, vol II, Editura pentru Literatură, București, 1968, pp. 313-314.

16. David C. YOUNG, „Evangelis Zappas and the origin of the modern olympic games“, în: *Proceedings. 47th International Session for young participants (19 june – 3 july 2007)*, Ancient Olympia, 2009, p. 70.

17. Muriel FURBANK, Helen CROMARTY, Glyn McDonald, *William Penny Brookes and the Olympic Connection*, Wenlock Plympian Society, Much Wenlock, 1996, p. 10.

18. Kristine TOOHEY, Anthony James VEAL, „Revival of the Olympic Games“, în: *The Olympic Games. A Social Science Perspective*, CAB Internațional, Londra, 2007, p. 33.

19. Cosmin MIHAILOVICI, „Povestea unor mari acte filantropice și procesele din jurul lor“, în: *Buletinul de București, Camera Notarilor Publici București*, an XIV, 2020, nr. 70, pp. 10-11.

20. Laura ULINICI ATANASIU, „Afacerea Zappa în ziarele conservatoare «Timpul» și «L'Independance Roumaine» (1892)“, în: *Revista Bibliotecii Academiei Române*, I, 2016, nr. 1, p. 19.

21. Construcția acestuia va dura 20 de ani, fiind inaugurat în anul 1888.

vom opri atenția asupra altor trei personalități: poetul Panagiotis Soutsos²², Demetrios Vikelas²³ și fiziologul englez William Penny Brookes²⁴.

Tabel 1. Câteva încercări de renaștere a Jocurilor Olimpice Antice²⁵

AN	EVENTIMENT	ORGANIZATORI	ȚARA
1884, 1836	Scandinavian Olympic Games Ramlösa	Johann Schartau	Suedia
1844	Montreal „Olympic Games“	Olympic Club	Canada
1860-1895	Much Wenlock Games - anual	W. P. Brookes	Anglia
1859, 1870, 1875, 1888	„Zappas Games“, Atena	Evangelios Zappa	Grecia
1861	Wellington Games	Shropshire Olympian Soc.	Anglia
1862-1867	Liverpool Olympics, anual	Liverpool Athletic Club	Anglia
1866	Festivalul Olimpic, Llandudno	Athletic Society din Marea Britanie	Wales
1870	„Olympic Games“, Wrzesnia		Polonia
1892	Campania pentru „Anglo-Saxon Olympiad“	J. A. Cooper	Anglia
1893	„Ancient Greco-Roman Games“	Olympic Club din San Francisco Pierre de Coubertin	USA
1894	Congresul de la Sorbonna (Paris)		Franța

Primul dintre aceștia, poetul Panagiotis Soutsos a scris, în 1833, un poem numit „Dialog cu Moartea“, în care puneă întrebări de genul „Unde vă sunt marile teatre și statuile de marmură?“, „Unde sunt splendidele voastre Jocuri Olimpice“²⁶, iar în 1835 a trimis Președintelui Consiliului

22. Panagiotis Soutsos s-a născut în Constantinopol la 1806 și este considerat de David C. Young ca fiind primul căruia îi datorăm mișcarea olimpică modernă. D. C. YOUNG, *The Modern Olympics. A struggle for Revival*, p. 17.

23. Acesta va deveni, în 1894, la Congresul de la Paris, primul președinte al Comitetului Olimpic.

24. D. C. YOUNG, „Evangelis Zappas and the origin of the modern olympic games“, p. 70.

25. K. TOOHEY, A. J. VEAL, „Revival of the Olympic Games“, p. 29. Tabel 3.2. și Christina KOULOURI, „The First Modern Olympic Games at Athens, 1896 in the European Context“, în: *European Studies, vol. 5, Zentrum für Deutschland- und Europastudien*, University of Tokyo, 2006, p. 75 și urm.

26. K. TOOHEY, A. J. VEAL, „Revival of the Olympic Games“, p. 29.

Grec al Miniștrilor, Ioannis Kolletis (1834-1835), o scrisoare, cerând declararea zilei de 25 martie ca zi națională a Greciei²⁷, ce trebuia să fie sărbătorită prin festivități, incluzând și reinstituirea Jocurilor Olimpice²⁸, demers reluat în 1842 cu o scrisoare publică²⁹. Din păcate, Ioannis Kolletis va fi destituit înainte de a apuca să răspundă.

Cucerit de poeziile acestuia, Evanghelie Zappa va scrie atât poetului, cât și fratelui acestuia, Alexandros, prin intermediul consulului grec de la București, Spiridon Skoufos, cerându-le sprijinul și acordul de a deveni membri ai Comisiei Olimpice de la Atena³⁰.

Infomații interesante despre propunerile și negocierile cu autoritățile elene ne-au parvenit prin intermediul secretarului particular al lui Evanghelie Zappa, Zaharia P. Sardelly³¹.

Revenind la Evanghelie Zappa, constatăm că a fost un personaj interesant, „modest, auster“, cum îl descrie Anastasios Goudas³², precum și hotărât și imprevizibil, poate chiar crud, dacă dăm crezare lucrurilor care s-au spus despre relația sa cu țărani de pe moșia din Broșteni sau cu robii țigani³³. A luptat în Războiul de Independență

27. Interesant este faptul că ideea nu se va pierde și prima Olimpiadă modernă, va avea ca zi de deschidere, ziua de 25 martie 1896, la Atena. K. TOOHEY, A. J. VEAL, „Revival of the Olympic Games“, p. 30

28. Poetul grec nu dorea doar renașterea Olimpiadelor antice ci, mai ales, restaurarea întregii Grecii antice. Timp de douăzeci de ani a insistat cu ideea reintroducerii Jocurilor antice.

29. D. C. YOUNG, *A Brief History of the Olympic Games*, Editura Wiley - Blackwell, Londra, 2004, p. 142.

30. Sava IVANOVICI, „Relation roumano-albanaises à l'époque de la renaissance et de l'émanipation du peuple albanais“, în: *Revue des Études Sud-Est Européennes*, IX, 1971, 1, p. 23.

31. Ștefan PETRESCU, „Zaharia P. Sardelly versus Evanghelie Zappa. The Zappa Olympics and the Dictionary of the Romanian language“, în: *Revue des Études Sud-Est Européennes*, LVI, 2018, 1-4, p. 298

32. Anastasios GOUDAS, *Evangelius Zappas*, Atena, 1870, pp. 2-13, apud. George MARGARITIS, Mateusz ROZMIAREK, Ewa MALCHROWICZ-MOSKO, „Tangible and Intangible Legacy of the 19th Century Zappas Olympics and their Implications for Contemporary Sport Tourism“, in: *Physical Culture and Sport. Studies and Research*, LXXIV, 2017, p. 55 și urm.

33. Gheorghe DRĂGULIN, *Evanghelie Zappa. Aspecte inedite din viața, din activitatea și din inițiativa reînființării Jocurilor Olimpice. Culegere de articole*, Editura Lumina Tipografică, București, 2014, p. 49.

al Greciei³⁴ și va primi cetățenie greacă, dar iubirea pentru Grecia îi va atrage disprețul românilor, într-un moment dificil al istoriei lor, precum și pericolul de a fi exilat, în 1855, de către sultanul Abdul-Mejid I (1839-1861)³⁵, alături de trei greci, fiind acuzat că este prorus și că ar fi făcut spionaj în timpul Războiului Crimeii. El a fost salvat în cele din urmă, datorită intervenției Secretarului Consulatului Grec de la București, Constantine Fostiropoulos³⁶.

Contextul demersurilor realizate de predecesorii baronului francez, printre care E. Zappa, este de asemenea cunoscut, căci după raționalismul ce a caracterizat secolul al XVIII-lea, începuse un nou secol – denumit ulterior de istorici – al naționalităților – secolul al XIX-lea, care va fi marcat de o perioadă de tranziție de la tradiționalism la modernitate (bazat pe ideologii precum: laicismul și liberalismul³⁷), pe fondul unui romantism ce sublima valorile antice. Noile nevoi ale societății în transformare au făcut necesare și reformulări ale programelor de educație, în acestea începând să apară și exercițiile fizice.

Pionier în acest sens poate fi considerat John Bernardt Basedow (1723-1790)³⁸, care a introdus, din 1768, un program de gimnastică³⁹ pentru pregătirea militarilor în special, aplicat în cadrul Fundației de Protejare a Copiilor, cu rol educativ, de la Dessau (*Filantropia*, 1774), accentul căzând pe sănătate, încrederea în sine și curaj⁴⁰. Aici va preda și Johann Christoph Friedrich Guts Muths (1759-1839), considerat „părintele gimnasticii moderne” datorită lucrării *Gimnastica pentru*

34. Ș. PETRESCU, „Zaharia P. Sardelly versus Evanghelie Zappa...”, p. 296.

35. Abdul-Mejid I este cunoscut mai degrabă pentru Hatt-i Serif-ul de la Gülhane (1856) cu care începe Noua Eră Tanzimat (Reorganizarea). Foarte educat, cu o minte liberală, a fost primul sultan care vorbea fluent și franceza. El va continua reformele tatălui său Mahmud și printre reușite poate fi consemnată și deschiderea unei școli otomane la Paris. Candan BADEM, *The Routledge Handbook of the Crimean War*, New York, 2022, p. 351.

36. Ș. PETRESCU, „Zaharia P. Sardelly versus Evanghelie Zappa...”, pp. 295-296.

37. Marc Llorens CAMPINS, Xavier TORREBADELLA-FLIX, „La gimnástica o escuela de la juventud (1807): primer libro de educación física escolar y génesis de un discurso pedagógico”, în: *Revista de Investigación en Educación*, 15, 2017, 2, p. 125

38. Fred Eugene LEONARD, „The Beginnings of Modern Physical Training in Europe”, în: *American Physical Education Review*, 9, 1904, 2, pp. 89-110.

39. Va preda dans și diverse jocuri cu mingea, printre altele.

40. C. Ș. LIUȘNEA, *Istoria educației fizice și a olimpismului*, p. 107.

tineri (1793), ce propunea un program⁴¹ cu accent pe igienă, mișcare, exerciții în aer liber și dietă. În același timp, autorul propunea utilizarea metodelor și mijloacelor de pregătire diverse. La rândul său, Johnn B. Basedow a afirmat importanța educării tinerelor, departe de spațiul familial, într-un mediu controlat de stat și instituții specializate care să permită o educație corectă, ce trebuia să includă dans, echitație, muzica etc.⁴². Să nu uităm de Thomas Arnold (1795-1842)⁴³, unul dintre susținătorii cei mai importanți ai dimensiunii pedagogice a sportului în epoca modernă, cu impact asupra formării personalității și a achiziției de norme și principii sociale.⁴⁴

În plan politic, între anii 1821 și 1828 s-a desfășurat Războiul de Independență al Greciei⁴⁵ împotriva Imperiului Otoman, urmând ca în 1829/1830 să fie fondat statul grec⁴⁶. În 1835, deja, ministrul grec Ioannis Kolettis⁴⁷ sugera regelui Otto I⁴⁸ reintroducerea Jocurilor

41. Michael KRÜGER, *Einführung in die Geschichte der Leibeserziehung und des Sports, vol. 2, Leibeserziehung im 19. Jahrhunderte. Turnen fürs Vaterland (Sport und Sportunterricht)*, Editura Hofmann-Verlang, Schorndorf 1993, p. 4.

42. Michela GALDIERI, *Sport, disabilità e tecnologia: nuove prospettive di ricerca*, I, teză de doctorat, Università degli Studi di Salerno, 2011, p. 16.

43. C. Ș. LIUȘNEA, *Istoria educației fizice și a olimpismului*, p. 109.

44. M. GALDIERI, *Sport, disabilità e tecnologia: nuove prospettive di ricerca*, p. 17.

45. Cele două tratate de pace – cel de la Adrianopol (1829) și de la Constantinopol (1832) vor stipula existența statului grec independent, plasat sub protecția Marilor puteri (Britania, Franța și Rusia). A fost stabilită și condiția organizării sub formă de regat, având drept rege un reprezentant din familiile domnitoare ale Europei. Thomas W. GALLANT, „Out of the Ottoman Empire, The rule of Otto”, in: Glenn E. CURTIS (ed.), *Greece: a country study*, Federal Research Division, Library of Congress, Bernan Lanham, Maryland, 1995, p. 33.

46. G. MARGARITIS, M. ROZMIAREK, E. MALCHROWICZ-MOSKO, „Tangible and Intangible Legacy of the 19th Century Zappas Olympics...”, p. 56.

47. A fost Ministru al Educației și al Afacerilor Religioase și a fost acuzat că introduse controlul asupra profesorilor în Universitatea din Atena. În 1845 realizează împărțirea administrativă a Greciei. A fost și membru al Societății de Arheologie din Atena (1844-1847) și a avut o atitudine deschisă față de culturile străine și educația modernă în școlile din Atena, iar ca urmare, în 1846 este fondată Școala Franceză din Atena. Dalibor JOVANOVSKI, Nikola MINOV, „Ioannis Kolettis. The Vlach from the ruling elite of Greece”, in: *Balkanica Posnaniensia*, XXIV, 2017, p. 231.

48. Otto I va moderniza societatea greacă, introducând instituții după model european.

Olimpice, ce trebuiau să celebreze independența grecilor, acestea fiind privite ca un mijloc de afirmare a identității grecești.

Ulterior, participanții vor veni și din alte spații decât cel grecesc, după cum ideea organizării unor jocuri cu caracter sportiv nu va apare doar în acest spațiu, mai cu seamă după ce, în 1851, fusese organizată prima expoziție internațională de la Londra, *The Great Exhibition of the Works of Industry of all Nations*, ce atrăgea atenția asupra rezultatelor revoluției industriale nu doar din spațiul național⁴⁹. La doar 8 ani după această expoziție se desfășura prima ediție a Jocurilor Olimpice Zappa.

Acestea sunt împrejurările în care poetul Panagiotis Soustos l-a îndemnat, în 1856⁵⁰, pe Evanghelie Zappa să îi scrie, din București, un *Memorandum* regelui Greciei Otto I (1841-1843) și guvernului grec, cu propunerea reînvierii jocurilor antice la Atena. Întrebat de Rege despre ce este vorba în scrisoarea lui Evanghelie Zappa, Alexandros Rangavis, cu origini fanariote, îi recomandase să nu descurajeze entuziasmul unui patriot nobil⁵¹. Atunci Regele, prin ministrul afacerilor străine, Alexandros Rangavis⁵², răspunde că atleții sunt oameni simpli, ce nu au intrat încă în epoca modernă, propunându-i lui Evanghelie Zappa să introducă activități ce vizează domeniile agriculturii și industriei⁵³.

Astfel s-a ajuns la un compromis, iar Evanghelie Zappa și-a asumat sarcina de a finanța proiectul, astfel că va reface vechiul stadion din Atena (din marmură), va construi o clădire nouă pentru nevoile Olimpiadei (Zappeion-ul)⁵⁴ și va promova Olimpicile/Olimpiile

49. Sylvain AGEORGES, *Sur les traces des Expositions universelles Paris 1855-1937 – À la recherche des pavillons et des monuments oubliés*, Editura Parigramme, Paris, 2006, p. 12.

50. D. C. YOUNG, *A Brief History of the Olympic games*, Editura Wiley - Blackwell, 2004, p. 142.

51. Ș. PETRESCU, „Zaharia P. Sardelly versus Evanghelie Zappa (*The Zappa Olympics...*)”, p. 299.

52. Konstantinos GEORGIADIS, *Olympic Revival - The Revival of the Olympic Games in Modern Times*, Editura Athenon, Atena, 2003, p. 33.

53. Christopher R. HILL, *Olympic politics*, Manchester University Press, Manchester, 1992, p. 16; D. C. YOUNG, *A Brief History of the Olympic games*, p. 142.

54. G. MARGARITIS, M. ROZMIAREK, E. MALCHROWICZ-MOSKO, „Tangible and Intangible Legacy of the 19th Century Zappas Olympics...”, p. 56.

și educația. În plus, va oferi suport financiar pentru a fi premiați cei mai buni luptători și alergători și, de asemenea, pe cei care vor realiza cele mai bune traduceri din limbile greacă și latină, a unor autori precum: Plutarh și Titus Livius. Guvernul grec i-a promis, în schimb, să îi aloce 400 de acțiuni⁵⁵, pe care le va investi în Societatea Greacă a Vapoarelor, donându-le ulterior pentru fondarea, la Atena, a „Instituției Olimpicelelor”⁵⁶. Cu banii donați se va crea Fundația Olimpică și se vor realiza săli de sport și de întreceri, iar cel mai faimos va fi Zappeionul (1888)⁵⁷, după desenele inițiale ale arhitectului francez François Boulanger⁵⁸, după moartea căruia lucrările sunt încredințate arhitectului danez Theophil Hansen⁵⁹ și finalizate apoi de Ernest Ziller⁶⁰.

În 1858, „Olimpiadele” sunt instituite prin decretul regal⁶¹ din 19 august 1858⁶², astfel că Evanghelie Zappa a organizat, pe pământ elen, primele Jocuri Olimpice, numite de specialiști „Jocurile Panelenice”⁶³ sau „Olympia în Grecia”⁶⁴ prin raportarea la cele deja acceptate de istorici - Olimpiadele moderne fondate de Pierre de Coubertin. Jocurile

55. George BURLACU, „Cultural and social dimension of the Romanian Olympic Games Evanghelie Zappa’s contribution to the revival of the modern Olympic Games”, în: *Proceedings - 10th International Sessions for educators and officials of higher Institutes of physical education*, 21-28 July, București, 2013, p. 145.

56. C. Ș. LIUȘNEA, „Evanghelie Zappa – un filantrop și un precursor al Jocurilor Olimpice moderne”, p. 239.

57. G. BURLACU, *Cultural and social dimension of the Romanian Olympic...*, p. 145.

58. Ș. PETRESCU, „Zaharia P. Sardelly versus Evanghelie Zappa...”, p. 300.

59. Acesta proiectase la Atena, printre altele, spațiile Universității (1839-1889), ale Observatorului (1842-1843), ale Academiei (1859-1870) și ale Bibliotecii (1885-1892). Neni PANOURGIĂ, „Colonizing the Ideal. Neoclassical articulations and european modernities”, în: *Angelaki, Journal of the theoretical humanities*, 9, 2004, 2, p. 170 și urm.

60. N. PANOURGIĂ, „Colonizing the Ideal...”, p. 171.

61. Françoise ÉTIENNE, Ronad ÉTIENNE, „Les Jeux Olympiques de 1896: réflexions sur une renaissance”, în: *Étude balkaniques, Cahiers Pierre Belon*, 11, 2004, p. 34.

62. Ș. PETRESCU, „Zaharia P. Sardelly versus Evanghelie Zappa...”, p. 298.

63. G. MARGARITIS, M. ROZMIAREK, E. MALCHROWICZ-MOSKO, „Tangible and Intangible Legacy of the 19th Century Zappas Olympics...”, p. 56

64. K. KOULOURI, „The First Modern Olympic Games at Athens, 1896 in the European Context”, p. 60.

inițiate de E. Zappa s-au desfășurat în mai multe ediții: în 1859⁶⁵, în 1870⁶⁶, 1875 și între 1888-1889⁶⁷.

Prima ediție, din anul 1859, a fost organizată în Piața din Atena – Koumoundourou⁶⁸, în care toți trecătorii puteau fi spectatori fără restricții, privilegiați fiind cei care stăteau în primul rând, pentru că puteau observa detaliile activităților sportive⁶⁹. Expozițiile organizate cu acest prilej au avut mult succes, în timp ce probele sportive au fost prost organizate, pentru că participanții nu erau antrenați, iar juriile nu erau formate din specialiști în domeniu⁷⁰, astfel că s-au întâmplat și evenimente nedorite, după cum a fost cel legat de liderul probei de alergare pe distanță, care a căzut și a murit. Proba a fost câștigată, în final, de Petros Velissariou din Smyrna⁷¹, premiat cu drahme de E. Zappa, cu o cupă oferită de Penny W. Brookes⁷² și cu 10 lire donate de Much Wenlock Olympian Society din Anglia⁷³.

65. Pierre de Coubertin s-a născut în 1863.

66. E. Zappa a murit în 1865, iar cel care se va îngriji în continuare de organizare va fi Constantin Zappa – moștenitorul legal. Cosmin MIHAILOVICI, „Povestea unor mari acte filantropice și procesele din jurul lor”, în: *Buletinul de București*, Camera Notarilor Publici București, an XIV, 2020, nr. 70, pp. 10-11.

67. G. MARGARITIS, M. ROZMIAREK, E. MALCHROWICZ-MOSKO, „Tangible and Intangible Legacy of the 19th Century Zappas Olympics ...”, p. 56.

68. Unii autori, printre care Redmond, numesc Jocurile Olimpice inițiate de Evangelios Zappa ca fiind „Pseudo-Olimpiade”. Gerard REDMOND, “Toward Modern Revival of the Olympic Games: The Various Pseudo-Olympics’ of the 19th Century”, in: Jeffrey O. SEGRAVE, Donald CHU (ed.), *The Olympic Games in Transition*, Human Kinetics, Champaign, Illinois 1988, pp. 71-88.

69. D. C. YOUNG, „Evangelis Zappas and the origin of the modern olympic games”, p. 73.

70. F. ÉTIENNE, R. ÉTIENNE, „Les Jeux Olympiques de 1896: réflexions sur une renaissance”, p. 34.

71. Atleți din acest spațiu vor participa și la următoarele ediții, câștigând premii, cum au fost: Melegkoglou Demetrios (1870) și Molakidis Kostas (1875). Evangelos ALBANIDIS, „Athletic activities of the greek community in Smyrna from the end of the 19th century to 1922”, în: *Studies In Physical Culture And Tourism*, 18, 2011, 4, p. 330.

72. D. C. YOUNG, „Evangelis Zappas and the origin of the modern olympic games”, p. 73.

73. Regele Greciei oferise la rândul său o donație în bani și o cupă de argint, pentru premiarea câștigătorului pentatlonului organizat la Much Wenlock, cu prile-

Cea de a doua ediție a fost organizată abia în 1870, deoarece, între timp, Otto I, devenit nepopular printre greci⁷⁴, a trebuit să abdice și a urcat pe tron Regele George I⁷⁵. În aceeași perioadă, Evanghelie Zappa moare, fiind îngropat inițial la Broșteni, pentru ca după un timp corpul său să fie deshumat și dus în localitatea natală din Albania. Capul său, însă, va fi dus la Atena, unde va fi încastrat în clădirea⁷⁶ pe care el însuși o denumise Clădirea Olimpică (Zappeionul Megaron⁷⁷, pentru construcția căruia lăsase o sumă mare de bani). Din banii lăsați moștenire vărului său vor fi acoperite cheltuielile și pentru organizarea edițiilor Jocurilor din 1870 și 1875, la care au participat 30.000 de spectatori pe Stadionul Panatenian, parțial restaurat⁷⁸.

Pentru ultima, cea din 1888, atleții au fost invitați doar în anul următor, 1889, astfel că abia de atunci putem vorbi cu adevărat de Jocurile Olimpice Zappas, desfășurate la inițiativa directorului a două școli de gimnastică din Atena, Ioannis Fokianos (1845-1896)⁷⁹. Acesta din urmă a și devenit președintele comitetului de organizare⁸⁰. Per-

---

jul sărbătoririi a 40 de ani de domnie ai Reginei Victoria. K. TOOHEY, A. J. VEAL, *The Olympic Games...*, pp. 30 și 32.

74. Cu Otto I, al doilea fiul al Regelui Ludwig I de Bavaria (Wittgenstein), fusese fondată, în 1833, prima dinastie grecescă, acesta acceptând să devină rege la doar 17 ani. Se va căsători, în anul 1836, cu Amalia, fiica marelui duce de Oldenburg, dar acesta nu va putea să aibă moștenitor direct, astfel că va fi obligat să abdice. Astfel, din 1863, va urca pe tron un reprezentant al dinastiei daneze Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg. Werner HELMBERGER, *A Bavarian prince becomes King of Greece, in From Athens to Bamberg. The life of the first royal couple, Otto and Amalia, after 1862*, Museum of the City of Athens Vourou-Eftaxia, Atena, 2005, pp. 23, 33.

75. F. ÉTIENNE, R. ÉTIENNE, „Les Jeux Olympiques de 1896: réflexions sur une renaissance“, p. 34.

76. D. C. YOUNG, „Evangelis Zappas and the origin of the modern olympic games“, p. 75.

77. Acesta va deveni în 2004 Centru media.

78. John R. GOLD, Margaret M. GOLD (ed), „From A to B: The Summer Olympics, 1896-2008“, în: *Olympic Cities City Agendas, Planning, and the World's Games, 1896 to 2016*, Routledge, 2011, p. 22.

79. K. KOULOURI, „The First Modern Olympic Games at Athens, 1896 in the European Context“, p. 60, n. 3. În 1868 a fost numit director al Centrului de Educație fizică și sport din Atena.

80. G. MARGARITIS, M. ROZMIAREK, E. MALCHROWICZ-MOSKO, „Tangible and Intangible Legacy of the 19th Century Zappas Olympics ...“, p. 57.

spectiva lui E. Zappas care viza jocurile sportive⁸¹ nu va fi respectată nici de această dată, astfel că acestea vor ocupa o poziție marginală în Programul Jocurilor, în program fiind menționate mai cu seamă activitățile agro-industriale și culturale, astfel că unii autori au considerat că ele se adresau mai degrabă minții și apoi corpului. Dar ideea lui Evanghelie Zappa va atrage mii de oameni, astfel că îl putem considera foarte modern pentru timpul său, el inițiind manifestările sportive de amploare, dacă avem în vedere faptul că s-a ajuns la o participare a unui număr de 25.000 și 30.000 de spectatori în 1870, an în care vor fi discutate serios și nevoile atletismului și ale gimnasticii. Evanghelie Zappa a reușit practic să stabilească o armonie între inspirație și practica modernă (este introdus, de exemplu, conceptul de amatorism)⁸².

Cât despre William Penny Brookes (1809-1895)⁸³, acesta a primit rezultatele primei Olimpiade Zappa, din anul 1859, de la ambasadorul său și le va face publice în toată Anglia, iar în anul următor, câștigătorul a fost ales primul membru onorific al Societății Olimpice Wenlock. A existat o strânsă legătură între Comitetul Olimpic Grec și cel englez, confirmată de adresarea președintelui celui dintâi, care îl numea pe cel britanic „Comitetul Olimpic Soră din Anglia“.

În perioada 1860-1861, William Penny Brookes încerca să reintroducă Jocurile antice la Much Wenlock (*Shropshire Olympic Games*), în Marea Britanie⁸⁴, după ce fondase, în 1860, *Wenlock Olympi-*

---

81. K. KOULOURI, „The First Modern Olympic Games at Athens, 1896 in the European Context“, p. 60.

82. K. KOULOURI, „The First Modern Olympic Games at Athens, 1896 in the European Context“, p. 60. Autoarea susține că la baza renașterii Olimpiadei moderne ar sta ideologia amatorismului, expresie a sistemului de valori al clasei mijlocii; K. KOULOURI, *Olympic Games, Olympism and Internationalism: a Historical Perspective*, Technical Report, HERMES-IR, Research & Education Resources, 2000, p. 4.

83. Fiu de medic, acesta studiase medicina la Guys and St. Thomas's Hospital in London, după care a aprofundat la Sorbona și la Padua. La 22 de ani, revenit acasă, practică medicina. Hutan ASHRAFIAN, „William Penny Brookes (1809-1895): forgotten Olympic Lord of the Rings“, in: *British Journal of Sports Medicine*, 39, 2006, 12, p. 969.

84. C. Ș. LIUȘNEA, „Evanghelie Zappa – un filantrop și un precursor al Jocurilor Olimpice moderne“, p. 240.

*an class*⁸⁵, iar, în 1865, va crea *British National Olympian Association* (NOA), cu sediul la Liverpool, alături de John Hulley⁸⁶ și cu Ernest G. Ravenstein⁸⁷.

Prima Olimpiadă Națională britanică va fi organizată în anul 1866, la Londra, în Palatul de Cristal (*indoor*) și vor participa 10.000 de spectatori.

William Penny Brookes a fost prima persoană care a sugerat că Olimpiadele trebuie să se organizeze în Grecia, la Atena, fără a fi grec, după care, în 1890 va propune organizarea acestora și în Anglia.

Împrejurările au fost favorabile, căci se implicase în activități civice și apoi în politică încă de la 32 de ani, fiind numit „Judecător de Pace” și „Comisar pentru drumuri și taxe”, pentru ca mai târziu să joace un rol important în renovarea Camerei Consiliului și deschiderea Bursei pentru porumb. A jucat, de asemenea, un rol important în deschiderea Bibliotecii orășenești (*Wenlock Agricultural Reading Society*), a muzeului din localitate, a rețelei de gaze și a căii ferate, care lega orașul de alte centre.

Inspirat de Evanghelie Zappa, el a fost omul timpului său, sprijinind cu entuziasm modernizarea, neuitând de valorile trecutului, încercând, cum avea să observe David C. Young, oferirea de facilități celor din clasa muncitoare (ex. participarea la activități, rezerve membrilor clasei aristocrate), atitudine atipică pentru societatea engleză de atunci, având în vedere că provenea dintr-o familie de medici⁸⁸.

85. Muriel FURBANK, Helen CROMARTY, Glyn McDONALD, *William Penny Brookes and the Olympic Connection*, Wenlock Olympian Society, Shropshire, 1996, p. 2.

86. În 1861, John Hulley pune bazele Gimnaziului din Liverpoole, fiind cofondator, în același timp, alături de C. Melly, a Clubului Athletic din Liverpoole, iar în 1862 reușea să fondeze Liverpoole Olympics Games. D. C. YOUNG, „Mens sana in corpore sano? Body and Mind in Ancient Greece”, in: *The International Journal of the History of Sport*, 22, 2005, 1, p. 33; K. TOOHEY, A. J. VEAL, *The Olympic Games...*, p. 32.

87. Don ANTHONY, „The National Olympian Triumvirate – The Third Man”, in: *Journal of Olympic History*, 10, 2001/2002, pp. 62-65. Ernest G. Ravenstein era geograf, cartograf german, a trăit în Anglia, autor al „Teoriei migrației”, cel care crease, la acel timp „German Gymnastics Club” din Londra. D. C. YOUNG, *The modern Olympics: a struggle for revival*, Johns Hopkins University Press, Baltimore, 1996, p. 7 și urm.

88. D. C. YOUNG, „Further thoughts on some issues of early Olympic History”, în: *Journal of Olympic History*, 6, 1998, p. 30

În 1862 s-au desfășurat Olympics Festivals, organizat de John Hulley, având pe afișul manifestării motto-ul: „*Mens Sana in Corpore Sano!*”⁸⁹. Dictonul latin, menționat de Juvenal, l-a inspirat, mai târziu, pe Pierre de Coubertin, care l-a adaptat: „*Mens fervida in corpore lacertoso*” (Minte înflăcărată într-un corp antrenat)⁹⁰, explicând, în anul 1911, originea motto-ului creat de el printr-un articol publicat în *Revue Olympique*, în care spunea că a adăugat la conceptul medical al lui Juvenal și o încurajare pentru ambiția tinerilor, recomandând obținerea unui echilibru intern în agitația socială modernă inevitabilă, precum și curajul de a urmări atingerea obiectivelor⁹¹.

Jocurile au fost privite ca o șansă pentru cei din clasa mijlocie, și nu numai, de a-și depăși condiția. Dar lucrurile nu erau foarte simple, dacă avem în vedere evenimentele – și ne vom referi aici doar la atitudinea membrilor clubului elitist *English Amateur Athletic Club* (AAC)⁹², ce controla sportul din Marea Britanie⁹³, care se vor opune organizării ediției Olimpiadei din 1867/1868, decretând că cei care au participat la jocuri, ce includeau „profesioniști” (se refereau la bărbații din categoria muncitorilor), urmau să fie excluși din toate competițiile AAC⁹⁴.

Peter Lovesay vorbește de crearea *English Amateur Athletic Club* (AAC), în 1866, la Oxford, drept o contracarare a faptului că atunci

89. D. C. YOUNG, „Mens sana in corpore sano? Body and Mind in Ancient Greece”, p. 33.

90. Adolfo NOTO, „Pierre de Coubertin. Il progetto politico dell'olimpismo”, în: *Appunti di Storia delle idee politiche e sociali*, Università degli Studi di Teranno, 2013, p. 54.

91. A. NOTO, „Pierre de Coubertin. Il progetto politico dell'olimpismo”, p. 55.

92. Existau școli în acel timp, pentru fiii celor bogați, la Eton, Harrow, Rugby, Winchester and Shrewsbury (12 mile NV de Wenlock), unde aceștia practicau fotbal, rugby și probe atletice.

93. Este interesantă perspectiva participării atât a celor din clasa aristocrată, cât și a celor din clasa muncitoare, la concursuri, dar nici William Penny Brookes și nici Pierre de Coubertin nu s-ar fi gândit, se pare, la întreceri cu participanți amestecați, din ambele clase. Christopher HILL, „Review” of David C. YOUNG, *The Modern Olympics: A Struggle for Revival*, Johns Hopkins University Press, Baltimore (Maryland) and London, 1996, in: *Journal of Olympic History*, 5, 1997, pp. 40-42; D. C. YOUNG, „Further thoughts on some issues of early Olympic History”, p. 30

94. Peter LOVESAY, *The official centenary history of the Amateur Athletic Association*, Guinness Superlatives, Enfield, 1980, pp. 20 și urm.

National Olympian Association (1865) anunța organizarea *National Olympian Games*, la Londra⁹⁵. Și acest Club revendica orașul ca singură alternativă, Londra fiind un centru esențial, după opinia principalului fondator al acestui Club, John Cambers⁹⁶. Urmarea a fost că o mare parte a membrilor clubului amintit se vor abține la a participa la *National Olympian Games*, organizate de Penny W. Brookes, care va renunța ulterior la organizarea lor, propunând în schimb organizarea Jocurilor Olimpice Internaționale, ca „o generoasă rivalitate cu atleți din alte națiuni, într-un anumit timp consacrat, la Atena”⁹⁷. Mai târziu, în 1881, un ziar grecesc relatează demersul entuziastului filoelen Dr. Brookes de a organiza un Festival Olimpic Internațional la Atena, demers care a fost respins de guvernul grec⁹⁸.

Demersul era deja început din 1850, când fondase *Wenlock Olympian Society*, cu scopul de a promova dezvoltarea „morală, fizică și intelectuală”, care va deschide drumul mișcării „Citius, altius, fortius”⁹⁹. Alături de John Hulley, organizase Festivalele Olimpice¹⁰⁰ (Liverpool Olympic Festivals), după ce încă din 1861 organizase *Shropshire Olympic Games*¹⁰¹, ce au inclus o gamă largă de evenimente sportive, incluzând sărituri, cricket, o cursă de biciclete (de tip Penny Farthing – cu roți asimetrice) pe o distanță de 3 mile și chiar o cursă de roabă. De asemenea, competiții în plan local, cum ar fi „Putting the stone”. Perspectiva sa avea la bază idealul grecesc temperat de valorile cavalerismului medieval englezesc și de fair-play. În același timp, nu putea renunța la ideea

95. P. LOVESAY, *The official centenary history of the Amateur Athletic Association*, pp. 18-21.

96. P. LOVESAY, *The official centenary history of the Amateur Athletic Association*, p. 20.

97. D. C. YOUNG, „Further thoughts on some issues of early Olympic History”, pp. 29-30

98. M. FURBANK, H. CROMARTY, G. McDONALD, *William Penny Brookes and the Olympic Connection*, p. 10.

99. H. ASHRAFIAN, „William Penny Brookes (1809-1895): forgotten Olympic Lord of the Rings”, p. 969.

100. Luke J. HARRIS, „Olympic Heart of Gold Birmingham and the Games”, în: *Journal of Olympic History*, 23, 2015, 1, pp. 62-65.

101. H. ASHRAFIAN, „William Penny Brookes (1809-1895): forgotten Olympic Lord of the Rings”, p. 969

de spectacol, la care nu asistă doar cei aleși, ci și cei din păturile cele mai paupere, muncitorii, astfel că Jocurile vor include nu doar *atletism, gimnastică, canotaj, înot*, ci și jocuri tradiționale rurale, cum ar fi: *football*¹⁰², *cricket*¹⁰³ ș.a. Să nu uităm că trăia într-o epocă definită de specialiști a fi victoriană, în care era importantă munca pentru menținerea Angliei ca lider economic. Iar el, fiind medic, înțelegea consecințele stresului și milita pentru mișcare și destindere („recreerea rațională”¹⁰⁴), cu scopul îmbunătățirii stării morale, fizice și intelectuale a populației.

Hutan Ashrafian¹⁰⁵ consideră că Baronul de Coubertin (27 ani), care îl vizita pe fizicianul britanic W. P. Brookes (81 ani) în 1890¹⁰⁶ a fost influențat de acesta în așa măsură, încât ar fi recunoscut, într-un articol publicat de *Revue Athlétique*¹⁰⁷, că renașterea Jocurilor Olimpice nu se datorează atât grecilor, cât lui William Penny Brookes. Să nu uităm că în 1859, când Evanghelie Zappa organiza prima Olimpiadă, britanicul dona bani pentru premii, susținând astfel eforturile aromânului, iar când Pierre de Coubertin îl vizitează în 1890, primul punct al discuțiilor dintre cei doi va fi Olimpiada din 1859, organizată de Zappa¹⁰⁸. Mai mult, David C. Young, crede că dacă nu ar fi știut de această Olimpiadă, W. P. Brookes nu s-ar fi gândit poate la o Olimpiadă Internațională¹⁰⁹. De altfel, ideile și filosofia lui Evanghelie Zappa

102. Din 1851 se stabilise regula ca fiecare echipă să aibă 15 membri.

103. Declarat în secolul al XIX-lea drept joc național englez. Luke J. HARRIS, *Britain and the Olympic Games 1908-1920: Perspectives on participation and identity*, Ph. D. thesis, Canterbury Christ Church University, 2013, p. 42.

104. Martin POLLEY, „The British Olympics Britain’s Olympic heritage 1612-2012”, în: Simon INGLIS (ed), *English Heritage 2011*, Zrinski, Croatia, 2011, p. 39.

105. H. ASHRAFIAN, „William Penny Brookes (1809-1895): forgotten Olympic Lord of the Rings”, p. 969.

106. În 1894 Coubertin îl numește pe P. W. Brookes membru onorific la Congresul Internațional Olimpic, de la Sorbona, la care, din cauza bolii, acesta nu va participa. H. ASHRAFIAN, „William Penny Brookes (1809-1895): forgotten Olympic Lord of the Rings”, p. 969.

107. M. POLLEY, „The British Olympics Britain’s Olympic heritage 1612-2012”, p. 39.

108. D. C. YOUNG, „Further thoughts on some issues of early Olympic History”, p. 31.

109. D. C. YOUNG, „Further thoughts on some issues of early Olympic History”, p. 38, n. 23.

l-au inspirat să introducă în *curricula* din Anglia disciplina „Educație fizică”¹¹⁰. Pe de altă parte, prima Olimpiadă modernă se va desfășura într-adevăr la Atena, în spațiile Zappeion-ului.

Ca urmare, societatea elenă și cea europeană au fost pregătite să primească mai ușor organizarea Jocurilor Olimpice Moderne de către Pierre de Coubertin¹¹¹, care, după opinia specialistului polonez Wiesław Firek, are un debit moral față de cei care, împreună cu Evanghelie Zappa, l-au precedat în acest demers¹¹². Același autor va vorbi de filosofia baronului Pierre de Coubertin, căruia, inițial i-a atras atenția proasta pregătire a militarilor francezi, față de cei germani, după care va scrie într-un articol („*The neo-olympism*”, 1894) că atenienii descoperiseră formula perfectă pentru sport, prin achiziții euritmice atât pentru minte cât și pentru corp¹¹³. Suntem de aceeași părere cu profesorul David C. Young, că filosofia sa s-a definitivat sub influența lui W. P. Brookes¹¹⁴, influențat puternic la rândul său de cea a lui Evanghelie Zappa.

---

110. Catherine BEALE, *Born out of Wenlock: William Perry Brookes and the British Origins of the Modern Olympics*, Derby Books, Derby, 2011, p. 25.

111. C. Ș. LIUȘNEA, *Istoria educației fizice și a olimpismului*, p. 111.

112. Wiesław FIREK, *Filozofia Olimpizmu Pierre's a de Coubertina*, Wydawnictwo FALL, Warszawa, 2016, p. 37.

113. W. FIREK, „The Prolegomena to Pierre de Coubertin's olympic Anthropology on the Nature of Man and the Sleeping Beauty”, in: Stephan WASSONG, Norbert MÜLLER, Jean-Loup CHAPPELET (ed.), *Pierre de Coubertin and the Future*, CIPC – Symposium Lausanne 24th-25th January 2014, Agon Sportverlang, Kassel 2016, p. 164 și n. 2.

114. D. C. YOUNG, *The Modern Olympics: A Struggle for Revival*, p. 70.